

Locuint'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a tragatorului [L5-vésszotok], Nr. 8.

Scrisorile nefrancate nu se vora primi decât numai de la corespondentii regulari si „Federatiunii.“
Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune

Pre trei lüne . . . 3 fl. v.
Pre siese lüne . . . 6 „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „

Pentru Romanii'a:

prea. intregu 30 Fr. = 30 Lei u
„ 6 lüne 16 „ = 16 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru Insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taca'sa timbrale pentru fiesc-oare publicatiune separatu. In loculu deschisu 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Invitare de prenumeratiune

la diuariulu politicu

„FEDERATIUNEA“

pre patrariulu 11. aprilie—iuniu 1872.

DD. abonati, alu caroru abonamentu espira cu finea lunei lui marte, se binevoiesca a-si reinnoi abonamentele catu mai curundu, pentru ca respectivii DD. abonati se pota fi feriti de irregularitati in primirea diuariului, era Administratiunea si Espeđit'ra de complicatiuni, cari provinu d'in intardatele insinuari la abonamentu.

Conditiiunile de prenumeratiune remanu eele d'in fruntea diuariului.

Redactiunea.

Reflessiuni

la articlulu „Ce e de facutu“ allu Dlui Iosifu Hossu, consil. supr. la curtea de comptabilitate.

— — — Quenam ista jocandi Saevitia?

Reapucu firulu riflessiuniloru intreruptu in nr. 23. „Fed.“ si speru a poté inchia in trei nri atatu riflessiunile catu si comunicarea celoru doue conversatiuni avute cu fostulu ministru-presiedinte. Inceputulu reportului a supr'a primei conversatiuni se face in nr. pesente.

D. I. H. na combate pro noi romanii, cari atacamu dualismulu ca unu pactu ce da elementulu magiaru suprematia si politica si natiunale, si prin urmare mediulocele de magiarisare; ne combate prin analog'a assertiune a partitei oppositiunali magiare, care inca ataca art. XII. 1867 pentru cuventulu ca ar' tienti la germanisarea magiariloru. Apoi, ca se ne combata deplinu, aduce si essemplu, punendu-ne emfatic'a intrebare „limb'a si liter. mag. candu au facutu cei mai gigantici pasi a propassirei? pre tempulu absolutismului!“ raspunde insu-si Dsa. — Nu voi se analisediu diferenti'a principiale ce essiste intre oppositiunea rom. si mag. combatendu amendou pactulu dualisticu d'in 1867. acesta diferenti'a o cunosce si D. I. H. me voiu margini dar' numai la analog'a assertiunii relativu la frica de germanisare a magiariloru si de magiarisare a romaniloru. Preabine sciu eu, ca acesta metamorfose nu se face numai prin o simpla lege, ci a fara de lege, carea da dreptulu si mediulocele — acat'a se nu o uitamu — mai sunt si alte conditiiuni essentiali: elementulu predominantu, adeca cellu cu appetitulu inghititoriu se fia ce-va si mai marisoru decatu cellu de inghitu, — asié cere legea firei, — apoi se fia mai inaintatu in cultura; se aiba timpulu de ajunsu spre concotiune, etc., daca essistu aceste conditiiuni apoi frica nu e desiarta, neci ridiculosa, precum crede D. I. H. nu numai catu pentru noi romanii, dar', dieu, neci catu pentru magiari, in a caroru elementu cuniulu prepotentelului elementu nemtiescu s'au adancitu catu de bine si insulele nemtiesci sunt resfirate in contiguitate pana in fundulu Ardealului. Ce e dreptu magiarii nu au si nu ar' poté duce neci o frica d'acestu cuniu, d'aceste insule, neci chiaru de poterea micai Austrie nemtiesci, ci au si potu ave cu totu dreptulu de marea si cumplit'a reserva ce sta la spatele Austriei, carea in sa-si se afla in gur'a leului. — Catu pentru noi, pericolulu de magiarisare este mai micu, d'in cauzele indegetate, dar' avemu essemplu viu legile Transilvaniei prin cari se nemicisise essistinti'a politica natiunale a romaniloru. Daca in se nu ni s'au nemicitu si essistinti'a genetica, vin'a, dieu, nu este a legii, neci a lipsei de sfortiare spre acellu scopu, ci este ca vointi'a elementulu magiaru au fostu si este in Trans. in proportiune inversa cu potenti'a. Sokat akar a szarka de nem birja a farka. De altmintrea si in acelle

conditiiuni atatu de nefavorabili magiarismulu ni-a facutu enorme stricatiuni apoi „gutta cavat lapidem non vi sed saepe cado.“ Desnatiunalisarea se operedia cu incetulu asié disundu pre nevedinte. Ce e dreptu, de astu periclu nu am neci o frica, dar' cauz'a oppositiunii nostre neci ca este frica de magiarisare, ci este resolut'a si firm'a vointia d'a inlaturá pedecela ce se punu in callea culturai nostre, este vointi'a d'a recasciga drepturi rapite prin fortia si violenla, drepturi nu numai civili, si drepturi politice, drepturi natiunali. Acestu-a este scopulu nostru, la care tindemu, si pentru care luptamu, si potu assecura pre D. I. H. ca „vomu ajunge la acestu scopu,“ de vomu perseverá in lupta, si eu cređu in geniulu natiunii romane, ca vomu perseverá pana in fine. Daca ar' fi adeveratu ceea ce D. I. H. se pare a affirmá cu essemplulu, apoi, pentru ca se potemu face passi gigantici in cultura, n'ar' trebui: decatu se ceremu a se reinaugurá unu absolutismulu, de se pote si mai amarnicu decatu au fostu cellu d'intre anii 1849—1861. si, ca se me servescu de espressiunea dlui H. pentru ca se potemu innaintá cu pasi „gigantici“, am avé nevoe de unu absolutismulu „giganticu“. Dieu, nu glumescu! si se mi credia onorab. cetitori, ca neci D. I. H. nu glumescu! De am petrunsu bine intielessulu frasei salle, apoi acellu-a este profundu, este de mare insemnetate pentru noi romanii, cari numai atunci ne descotamu candu ne arde muculu la degote. Poporele enervate in sierbitute indelungata numai cu incetulu se reculegu, dar' se reculegu de scuru si D. I. H. fia convinsu, ca ne reculegemu si noi romanii, fara ca se avemu trebuintia de stimulu cellu acutu alu absolutismulu „giganticu“, nu este prea de ajunsu si „surrogatulu“ lui: absolutismulu cellu mascatu, cu care suntemu regalati in abundantia si cu tote ca ni e gretia de „surrogatu“, nu poftimu d'in cellu „genuinu“ dupa care D. I. H. se pare a anhelá, ca si judanii dupa cepele si pescii Egiptului, ci dorimu si adoperamu a scapá de nauseabundulu surrogatu de absolutismulu cu spoiela constitutiunale, si a ne bucurá de folosele va se dica de tote libertatile constitutiunalismului „genuinu“ apoi, se ne intiellegemu bine, te tote darurile constitutiunalismului „genuinu“ vremu se ne bucuramu ca „romani“ si nu ca „gogosie“, seau ca a „cinci'a“ rota la caru, ceea ce D. I. H. o considera de factorulu carrului cu numele „statu“, neci vremu in fine „ca se nu se intrebe de este romanu seau magiaru“ cellu ce se numesce in functiune, ci d'in contra „chiaru se se intrebe si acat'a“, ca-ce destullu amaru de timpulu nu s'a intrebatu si candu s'a si intrebatu inea neci odata nu s'a intrebatu eum se cade, apoi fara acesta „categorica intrebare“ se-mi conceda mie D. I. H. ca noi romanii vomu fi pururea „inimici sistemului“ in ochii guvernului parlamentariu, neparlamentariu, numai ca se nu fimu neci odata intrebati, dar' asta e asta, ca noi insistemu cu staruintia ca se fimu „intrebati“ si in asta privintia, precum in „tote“ cate sunt de interessu, nu numai pentru „stapani“ ci si „pentru noi.“

(Va urmá.)

Conversatiune

intre fostulu ministru-presiedinte allu Ungariei contele Juliu Andrassy si intre deputatulu Alessandru Romanu in diu'a de 30. decembre 1868.

In 29. decembre 1868. adeca aproape trei saptemane dupa inchiarea sesiunii trecute a Camerei, unu Consiliariu in functiune la presidiulu ministeriale tramisu de ministru presied. J. A. venise la deputatulu A. R. spre a-i face impartesirea, ca ministru pres. doresce a grai cu d'insulu. A. R. d'in intemprale lipsia d'a casa in acea ora, deci Cons. lassá unu biletu a carui tenore era: Contele J. A. ministru presiedinte roga pre D. A. R. ca se binevoiesca a-lu cerceta in 30. decembre, a. c. la 12 ore d'in di. — Alta di A. R. pleca la Bud'a, fiindu inse imbuldiela mare de carre pre podulu de ferru si birsiariulu potendu abié strabate, s'a intardiatu cu jumetate de ora preste or'a fissata. Sosindu in forteretia la locuint'a ministrului, intrebá pre Portariulu de

este a casa D. Ministru pres. ? Portariulu response: „Contele este dusu la Pest'a“. — A. R. „me miru, ca-ci me poftisse a veni la Dsa“. — Port. „A! Da sunteti D. A. R. ?“

A. R. „Da“. Port. „Poftiti in susu, am porunta a dice ca D. Contele pana la 2 ore lipsese d'a casa pentru altii“. A. R. urcade ce poftitu a supra casa d'acestu nase pre Min. Pr. a-lu pofti la sine si cercá se afle obiectulu conversatiunii, care dupa semne i-se pareá momentosu. Ajunsu in salonulu de acceptare A. R. fu intempnatu de secretariulu presidiale Al. Rev. carele i disse „Contele“ v'au acceptatu mai bine de o jumetate de ora si fiindu ca totu nu sossiseti inca au primitu pre frate seu Emm. . . . de altmintrea lu voiu insciuntia numai decatu despre sosirea Dv. si credu ca indata veti poté intrá, ca-ci doresce forte a vorbi cu Dv.“ — Preste cate-va minute A. R. fu invitatu a intrá in salonulu de receptiune, salutandu pre M. Pr. carele innaintasse cati-va passi spre intempinare, i disse „M'ati poftitu Die Min. Pres. ca se veniu la 12 ore, dar' scusati-me ca am intardiatu d'in cauz'a imbuldiei carreloru pre podulu cellu de ferru.“

J. A. „V'am rogatu se veniti a me vedé si vi multiamescu ca ati venitu, catu pentru intardiarea d'in cauz'a impedecei comunicatiuni pre podu, am parditu-o si eu! Comunicatiunea intre Bud'a-Pest'a neessitiedia a se cladí inca cellu pucinu doue poduri pre Dunare. — Apropos; vi gratulediu ca ati fostu absolvitu de curtea juratiloru in procesulu de pressea ce avusseti in dillele trecute.“

A. R. am scapatu ca prin penne, numai unu singuru votu au lipsitu de nu fui condemnatu, ca-ce voturile au fostu in numeru egale.

J. A. Padfti-ve, ca-ce diurnalistii agitatori sunt in man'a guvernului si assemene casuri vi-se pota intempra mai adese ori, vi pote succede a scapá inca odata, de trei, de patru ori, in urma in se totu-si veti fi odata prinu. Guvernulu are poterea d'a ve improcessua de atate ori, pana candu o data curtea juratiloru va trebui se ve condemne.

A. R. Sciu ca poterea merge innaintea dreptului si ca aveti si poterea si mediulocele d'a me persecuta pana a fi condemnatu, dara eu nu pota decatu a combate politic'a actuale a guvernului, pana candu se va schimbá facia cu noi rom.

J. A. Combateti, dar' nu agitati, apoi atacati guvernulu, atacati-me pre mine, daca vreti, dar' nu a t a c a t i n a t i u n e a m a g i a r a, carea nu e vinovata.

A. R. Combaterea fara ore care agitatiune este impossibilu, ca-ei jace in natura lucrului, guvernulu va numi pururea agitatiune ori ce combatere principiale, fia catu de blanda, eu inse nu agitediu la revolutiune seau la nesupunere, ci combatu legile cari mi-se paru injuriose pentru natiunea rom. si le combatu intre marginilo legiloru si a libertatii constitutiunali, staruindu pentru schimbarea lora.

— Catu pentru atacarea natiunii magiare, acat'a eu nu o facu, si, de se intempra cate odata, ca guvernulu ung. se identifica cu natiunea mag. este numai figura retorica „totum pro parte, seu pars pro toto“, ceea ce nu se pote inungiurá, dar' si acat'a nu e in partea Redactiunii, ci mai multa prin unele corespondentie mai zelose, cari se stracora prin diurnulu revisiunii, pentru ca diurnalistii avandu adese ori trebuintia urgente de manusriptu, nu li ajunge cate o data timpulu spre forfecare si se trece cu vederea cate una espressiune, ce tiparita nu place neci chiaru Redactiunii. Eu d'in parte-mi pondulu argumintelor nu-lu repunu in espressiuni vatematorie si ve pota assecura, ca pentru celle ce scriu eu totu deun'a pota sta fara frica innaintea judecatoriei de pressea.

J. A. Scopulu combaterei DV. este totu acellu-a-si indegetatu prin mine, ca-ce a nu recunosce, a combate in pressea validitatea legiloru, este a agita la nesupunere in contra lora. Cetescu cu attentiune reporturile si extractele ce mi-se facu d'in „Federatiunea“ si trebe se marturisescu ca este redactata cu intelligentia, cu multu spiretu; diurnalulu are „verve“ inse . . . Tonulu! Tonulu! (Az a hang! az a hang!) Acellu tonu, inspiratu de ura in contra Magiariloru! . . .

A. R. De una parte me sentiu forte onoratu prin ma-

*) Toti subalternii, curtenii, chiaru si servitorii Dlui Andrassy nu lu numiau altmintrea decatu „Contele“ per excellentiam, si se pare ca in urm'a unei instructiuni particulari, de unde se pote vedé apriatu ce felu de idee liberale sunt acelle de cari e inspiratu Dl. Andr. carele chiaru si titlulu de „ministru presiedinte, excellentia“ preferesce titlulu de casta. A. R.

gultori'a opiniune a DV. si vi multiamescu, inse de alta parte permitteti-mi, Dle ministru-pres., a observá, cá ceea ce credeți a fi „ura“ este numai expresiunea dorerii, fia si a indignatiunii, storsa de nedireptatile ce îndurámu noi romani, mai multu decâtu altii.

J. A. Cari sunt acele nedireptati? Au nu sunteti egali in drepturi? Ce drepturi exceptionali au magarii, de cari nu s'ar bucurá si romanii? Cum sunteti mai desconsiderati decâtu alte nationalitati?

A. R. Daca asi presupune cá Dv. cá ministru-pres. alu Ungariei nu vreti se recunosceti adeverat'a situatiune destulla de trista, in carea se afla natiunea rom. atunci eu asi crede superflua tota discussiunea a supr'a acestui punctu, am inse cauze intemeiate de a presupune, cá in poterea innaltei positiunii ce ocupati, doriti pote ca se audfi si modest'a mea parere in asta privintia, mi-ieau libertatea de a observá cá eu bine sciu, cumca dupa liter'a legii romanii, cá cetateni, sunt egali innaintea legii si prin urmare egali in drepturi, inse in vietia este cu totul altmintrea, cá-ci a fara de supremati'a limbii, natiunea magiara, in tote beneficiile tierrei are partea leului, pre candu romanii mai numai d'in gratia potu ave ore care partecica d'in elle, dar' lassandu-le aceste la o parte voi aminti doue gravamine principale: unule este decretarea fugunii Transsilvaniei cu Ungari'a in contra' vointiei romanilor, alle caror drepte pretensiuni n'au fostu ascultate nici la 1848, nici la 1868; — altulu este: legea de nationalitate, alu carei-a titlu este in flagrante contradictiune cu tenorea ei si astfelu reducea la simpla cestiune de limba inc' este in fapta nu scutiore, ci adeverata restrictiune; este mai iacolo positiunea privilegiata, exceptiunale, data limbii magiare in detrimentulu celloru late, chiar si acolo uadp nu se cavine si neci respectulu diplomaticitatii nu o pretiunde.

J. A. Recunoacu si eu cá legea de nationalitati este defectuosa si cá nu pote multumi nationalitatile, dar' daca nu s'a facutu mai buna, vin'a o porta si deputatii nationalitatilor, cari prin positiunea ce au luatú ei in asta cestiune si prin essageratele pretensiuni ca inveniatu cestiunea si au interitatu pre deputatii magiari, cátu acesti-a n'a mai vrutu se audia de concessiuni. Acesta lege inse nu e pentru eternitate si alinandu-se epiretele si de o parte si de alt'a, apoi mai consultandu-se si experient'a ce se va face la aplicarea acestei legi, — in cursulu sesiunii viitorie se pote emendá, *ceca ce inu-mi inca voi sprigini.* — Cástu pentru Transsilvania, eu unulu nu pricepu, de unde at' a aversiune d'in partea romanilor in contra' uniunii, candu dupa opiniunea mea chiar d'insii ar' trebui se se bucare cá prin uniune au scapatu de servitutea seculara. — Eu in 1863 am vedutu in tota goletatea sa scriuismulu beateriloru — *deputati romani imbraccati in fracu si cu palarii cilindrice; ti-spuu dreptú cá m'am scabitu de portarea lorú vedindu cá nu vreu se au nunciu cá se aperc neei macaru drepturile natiunii lorú, ne cum autonomi'a Transsilvaniei, ce o reclama acta-di de la noi in contra' uniunii.* In contra' Vienei n'au reclamatú, in contra' Pestei reclama cu animositate si ura. — De alta parte am vedutu cum aristocratii cei raginiti d'in Transsilv. despretiuecu pre romani si nu-i considera neci macaru de omeni *precum nu considera pre nimene, de nu este venitú d'in Asia.* *) De sasi nu vorbescu, acesti-a se impaca usioru cu impregiurabile, dar' neci ei nu sunt amici romanilor, de si au simulatu de sila amicetia, — in fine vedendu eu gr'a intre poporele Transsilvaniei, vedendu imp'rechiarile lorú intre sine, pre-vedendu cá reulu s'ar perpetua remanendu starea cea vechia, am distu intru mine *acú trebue unu judecatoriu strai-nu si prin urmare desinteressatu, si acestu judecatoriu dreptu are se fia camer'a si guvernulu d'in Pest'a, era mediculicitoriu: uniunea.* Vedi, Dle, pentru ce am doritu cá sustienu eu uniunea, chiaru si intru interessulu romanilor, afara de interessulu unitatii statului ungure cu si allu consolidarii elementului magiaru.

A. R. Deputatii nationalitatiloru s'au consultatu toti intre sine si majoritatea lorú au formulatu intr'unu proiectu de lege pretensiunile ce d'insii le a creditu necesarie pentru garanti'a drepturiloru nu numai de limba ei si de nationalitate, acest'a au fostu detorinti'a lorú facia cu alegatorii si natiunea, de care se tienu si ei si alegatorii lorú; sustienerea acestui proiectu dara n'au potutu fi de felu cauza la inversiunarea deputatiloru magiari si neci cá s'ar fi aretatu ei atátu de illiberali facia cu cestiunea de nationalitate, daca guvernulu, prin portarea sa, declinandu tota initiativ'a, nu li-ar fi datu impulsu d'a se pune pre terrenulu negatiunii. De altmintrea vi multiamescu pentru bun'a intentiune ce aveti de a impacá nationalitatile prin reformarea legii resp. acest'a este intru interessulu ambeloru parti, dar' permitteti-mi a observá, cá legeá resp. neci asié defectuosa precum este, nu se aplica si insu-si guvernulu o calca, d. e. in Zarandu, unde in loculu prefectului rom. D. I. pentru cá n'a facutu ceea ce doriati si nu pote nimene chiaru vrendu, neci macaru unu magiaru se faca,

*) D. conte Andrassy secuie ce este, crede cá aristocratia mag. d'in Ardealu este sauge puru d'in Asia si se pare a ignorá cá mai corecta aristocratia nu essiste pre faci'a pamentului. In vinele ei este pre jumetate sangele celloru-a pre cari i-au tirannisatu patru secle. A. R.

ati numitu in contr'a legii nu unu altu romanu, ci pre magiarisatulu comite A. H. carele, a fara de acést'a, este si cam . . .

J. A. Sciu cá este . . . dar' rogu-te ce se facu candu cu aneove gasescu omulu carele ar' vre se fia prefectu in acellu anghiu parasitu de Ddiu („abba az Istentöl elrugaskzodott Zarándba,“ sunt cuvintele proprie in limba mag.)

A. R. Intellegu cá dinastii cei mari nu bucuroau primescu functiunea de prefectu in Zarandu, inse este ore neaperala trebuintia cá prefectulu se fia magnatu si asié firesce magiaru? Dar' nu sunt romani apti, de si nu-su magnati?

J. A. Ar' fi . . . inse . . . n. n. siedu pre bancele stangei extreme.

A. R. de si n. n. s'ar senti maguliti prin acestu complimentu, ei n'au neci ambitiunea si pote neci dreptulu d'a asceptá de la guvernulu acesta distinctiune, sunt inse destui deputati romani, cari siedu pre bancele partitei guvernamentali.

J. A. Lassa-me! (facundu o gesticulatiune semnificativa.)

A. R. E bine, daca aveti predilectiune pentru deputatii d'in oppositiune, ceea ce eu intellegu forte bine, atunci numiti pre actualulu vice-comite primariu, carele de altmintrea inca insu-si guvernadia comitatulu.

J. A. (facundu una miscare de suprinde si mirare) Cum se pote cá Dv. se-mi veniti cu assemne propunere! adeca eu se punu in capulu comitatului pre agitatorulu insu-si.

A. R. Asié credeti, pentru cá asié sunteti informatu, dar' fia si asié, ore nu jace in natur'a acelei functiuni innalte, cá insu-si prefectulu se moderedie chiaru pre subalternii sei, apoi individulu d'in cestiune este unu barbatu de caracteru. Unu assemne essemplu ni este inca in vvia memoria, d'in comitatulu Aradului.

J. A. Este lucru cam greu pana candu guvernulu lipsece incredea. De altmintrea . . . vomu vedé.

(Va urmá.)

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Siedinti'a de la 11. aprilie, 1872.

Presiedintele Somssich deschide siedinti'a la 10 ore a. m. D'entre ministri sunt de facia: Lónyay si Pauler.

Dupa verificarea processului verbalu d'in siedinti'a trecutú, mai multú deputati presinta petitiuni, cari se trecu la comisiunea petitiunaria.

Michailu Kemény descrie starea cálii ferrate resaritate si apoi interpelleza in asta cestiune pre ministrulu de comunicatiune.

Alexandru Horváth interpelleza pre ministrulu de finacie in caus'a unui officialu de contributiune, care nu scie de locu ungurescu si intreba pre ministru daca e aplecatu a destitui pre acelu officialu?

Alessandru Muzslay interpelleza pre ministrii de justitia si finacie, daca voiescu a inlaturá relele, cari occuru la unele casse de pastrare?

Colomanu Széll presinta raportulu comisiunii financiarie, totu-o-data preda si raportulu despre proiectulu de lege alu comisiunii pentru cállile ferrate despre calea Vojtek-Bogsianu. Emerciu Huszár intreba pre presiedintele comisiunii financiare si pentru cállile ferrate, daca comisiunile d'in cestiune au pertratatu proiectulu de lege despre calea ferrata Beciherecu-Panciov'a, si daca e sperantia cá raportulu despre acestu proiectu de lege se pota ajunge inca in sesiunea acést'a pre mes'a camerei?

Raportorele acelei comisiuni, Colomanu Széll, responde, cá proiectulu nu s'a potutu inca disente.

Dapa acea camer'a trece la ordinea d'filei. Obiectula primu este bugetulu camerei pentru lun'a lui aprile; acelu-a se voteza fara observare cu 49.650 fl. 33 cr. Apoi urmeza continuarea dezbaterii speciale assupr'a intruducerei proiectului de lege electorala.

Dr. Svetozaru Mileticu se adreseza cátra acei-a, cari, d'in caus'a nationalitatiloru, s'au opusu votului universalu. Daca nationalitatile in interessulu nationalitatii lorú ceru concessiuni, dice oratorele, atunci se striga, cá acést'a ar' sta in contradicere cu libertatea comuna, in se candu ceru libertatea comuna, votulu universalu, atunci unulu dice cá acést'a duce la Reichsrath, altulu, cá duce la republica, alu trei-lea, cá acést'a periditeza nationalitatea unguresca.

Cu privire la „Slavi'a sudica“, oratorele declara, cá acolo nu existu nesuntie, cari ar' tinti la rumperea comitatelor Baciu, Torontalu si a Banatului etc. de cátra Ungari'a; acést'a chiaru si d'in consideratiuni geografice si etnografice ar' fi nu numai cu nepotintia, dar' si fara scopu. Serbii sunt indestuliti cu acea, ce si Deacu a adatu de legale si justu, candu a conferitu cu oratorele in maiu 1865 cu scientia guvernului serbescu; oratorele a cerutu atunci, cá comitatele Bacie'a si Torontalu se se arrondeze astfelu incátu serbii in vietia municipala se pota ajunge la majoritate, si Deacu a distu, cá tempulu pentru acést'a va veni atunci, candu se va provincialisá confiniulu militarú. Neci in Croatia, Slavonia si Dalmatia, continua oratorele, nu existu nesuntie de a se rumpe, nu trebue inse uitatu, cá aceste tierre, ce e dreptu, se tienu de corron'a Ungariei,

nu stau inse sub suveranitatea unguresca de statu. Se pote, dice oratorele, cá in in interessulu civilizatiunii, va veni tempulu, in care porporele serbesci si croate si locurile locuite de ei voru dorí a se consolidá in unu statu, care s'ar poté numi „Slavi'a sudica“, oratorele in-e crede, cá acést'a e in interessulu natiunii magiare a sprigini una astfelu de idea si nu a o impedeá.

Oratorele e convinsu, cá mai curundu séu mai tardfu, slavii de d'incolo si de d'incece de Lait'a se voru federá, si cá monarci'a confederata, dinasti'a, numai atunci potu fi puternice, candu d'incece de Lait'a punctulu de gravitativu va fi Pest'a si d'incolo Prag'a. Voteza pentru propunerea lui Madarász.

Stefanu Pavloviciu vorbesce asemenea pentru votulu universalu si polemizeza contra' esepctoratiuniloru petulante ale deputatului Tancsics.

Presiedintele declara, cá nemai fiindu oratori inscriși, dezbateru a supr'a int'uducerei proiectului de lege electorala este inchaiata.

Raportorele comisiunii centrale recede de la cuventu si asié I. Madarász ie cuventulu finale pentru propunerea sa, si polemizandu contra' lui Ghyczy, roga camera se-i primesca propunerea.

Colomanu Tisza observa, cá acum ar' trebui se se voteze, fiindu cá propunetoriulu alu duoile-a, Csernato ny, n'are dreptulu de a vorbi, afara daca camera exceptiunalminte i-ar concede.

Cerendu inse 20 deputati d'in stang'a extrema, cá votisarea nominala se se face mane, siedinti'a se inchaiia la 2 ore d. m.

Unele observari deslucitorie la respunsulu Dlu Simeone Stanu d'in Nr. 30. „Federat.“

„Veritas odium parit.“

E datina dupa ritulu besericei latine a se representá in septeman'a cea mare pasiunile Mantuitorului. Intru unu satutu ungurescu de relegea rom. cat. la astfelu de representiune rolulu lui Cristosu caditu unui morariu. In decursulu representatiunii inse cellu ce duce acestu rolú are a suferi totu soiulu de batu-jocure si insulte. Morariulu suteri cu tota paciintia; dar' unu impertinentu cu rolú de ovru voindu a pune la proba paciintia bietului morariu, intre alte batu-jocure i diste: tu furule de farina. Morariulu nimeritu in partea sa cea sensibile si-perdu numai de cátu cumpe-tulu nitandu-si de rolulu de Cristosu, uitandu chiaru aceea, cá se afla in berececa, incepú a injurá morarescu. — Mi-se pare cá si onorab. D. Stanu inca fu nimeritu chiaru in partea unde i era pellicia mai subtile . . . Cá-ci altmintrea nu s'ar fi imbruscatu atátu de tare pentru purulu adeveru.

Eu numai asié in treacatu atinsesemu portarea Dlu Stanu facia de alergerile d'in tomna, si nu aveam neci unu gustu a me ocupá mai in detaiu cu person'a Dsalle, séu cu de cursulu alergeriloru, in cátu acelle aru atinge si pre dsa, atutu mai putienu voiamu a instrá fapte antinationali despre cine-va; cá-ci acést'a nu pote face nimene fara a senti o adunca machnire, éra omenii aa slabitunea de a fi crutiatori si facia cu sine une-ori. Precum vedu, si pre Dlu Stanu l'am crutiatu dara atunci de o buracuare si mai mare. Acum inse la poft'a Dsale pré provocatoria, canta se fia cam necrutatoriu si facia cu mine si facia cu Dsa. Pre onoratulu publicu inse vinu a-lu rogá de putiensa paciintia, pána se facu in scurtu istoriculu cauzei.

Am distu in articulu meu, cá vin'a, pentru care avem asié putiensi membri la comitetulu comitatense, o portamu si noi romanii, pentru cá nu ne-amu interesatu, precum se convenia, de acést'a cauza, — si acést'a nepasare, de se pote numi asié, totu-una-data o-am si scusatú in cátu-va; dar' neci atunci nu am facutu exceptiune pentru mine, si neci acum nu facu. Recunoacu, cá la alergerile prime m'am retrasu cu totul, nu m'am candidatú de locu si neci cá am lucratú ce-va pentru mine, séu pentru altu cine-va, lasandu acelu terrenu pentru dsa si juratulu D. sale. De am facutu reu cu acést'a, si me va condemná cine-va, me dau invinsu, de-si m'asiu scf si masiu poté pré bine scusatú . . . ; destulu cá a fostu asié, si Dsa se va convinge pré deplinu despre acést'a, de va intrebá pre ori-care d'entre allegatorii celloru 5. comunitati romanesci si un'a siovabesca, séu de va preferi, intrebe pre respectivii preoti, invetiatori si notari. Deci Dsa asserandu contrariulu, facu o sfarloga, precum facu une-ori femeile cu suveic'a, cand i gresiescu rostulu intre fire.

La alergerile prime dara in Homorode au reesitu Dsa cu Dlu Dom. Popu, cá romani, si duoi neromani. De cum-va inse Dsa, carele pre atunci érá jude cercului, in care cadu si aceste 6. comunitati, ar fi dezvoltatu, in tre m arginiile legii, numai 1/100 d'in activitatea-si de la a dou'a alegere, pusa pentru caderea mea, apoi la alegerea prima, pre langa Dsa si D. Popu, de securu aru fi reesitu inca alti duoi romani; dar' Dsa cu poterea - i pretoriala nu au lucratu la alergeri nemicu, dar' chiaru nemicu in interessulu nationalu, — pentru cá nu i-a pasatu, decâtu se reessa Dsa cátu se pote in mai multe cercuri electorali, cá asié, dupa datina sa, se se pota fall cu nu sciu ce popularitate, care de altmintre, fia securu, nu i-o invidieza neci unu sufletu de romanu. Caus'a dara, cá aici au reesitu numai duoi romani, in lini'a prima e nepasarea

Dsalle că romanu, apoi, pote si a altui-a, dar' acestu-a pote fi scusat in cătu-va, că-ci preatunci inca impregiurările erau asié, că caută sê asculte de porune'a Dsalle. Preste totu, in fostulu cercu pretorialu alu Dsalle, care cercu eră mai cur-tu romanu, aru fi reesttu multi romani, dacă D. St. s'ar fi interesatu cătu de putienu, numai intre barierele legii si alle chiamarei salle că officialu cottensu, despre ace'a, — dar' n'au facutu acést'a, si neci nu nega.

D. St. dara la alegerile prime, parte in drépt'a, parte in stang'a, că unu omu cu doi bani in trei punge, au reesitu, ce e dreptu, in trei cercuri electorali, dar' asta-di d'ntre acele nu ar mai reesit neci intr'unulu; atunci anume in doue cercuri au fostu allesu, pentru că au avutu putere pretoriala de a dictă sê fia asié, — éra in alu treile fu allesu că romanu. E bine, dupa allegerile prime eu intru una calletoria a mea am intratu in casa la D. St. si Dsa au simulatu, că regreta multu, pentru că nu sum allesu si eu, si cu o ipocrisia, propria numai dsalle, m-i-a u i m p u t a t u, că pentru ce nu m'am candidat? dîcundu-mi, că n u e r t a t u sê remanu eu afara d'ntre membrii comitetului comitatensu (ipsissima verba), nu numai, dar' dupa ce m'am dechiaratu, că la una eventuala allegere noua voiu primî candidatur'a, promise, că pentru consecința va remané pre langa mandatulu de la Farcasia, de-sî scieă, că in contra acestei allegeri se insinuasse protestu, (pentru care fapta, dacă ar' fi implinitu-e, nime nu aru poté, decâtu sê laude constanti'a caracterului dsale) si abdicandu de la Socondu si Homorode, eci va collucrá pentru allegerea mea, si că la actulu allegeri se va infacisá ia persona. De va avé obradiu sê nege acést'a apoi provocu de marturi pre D. Al. Nutiu, preotulu de Tamaja, Dem. Popu atunci jurassoru alu dsale si notariu com. in Homorodulu de mediu-locu, éra acum jude orf., si pre Grieg, H e n g h e a, magistru de posta si notariu in Ardasatu, cari inca erau de facia in cas'a dsale si cari d'impreuna cu dsa m'au capacitat, că pentru allegerea a II. (dupa renunciarea dsale), sê primescu candidatur'a la Homorode.

Pana aci bine! Dar' ipocrisia dsale triplice si chiaru quadruplice s'au desvoltatu si desvelitu in scurtu dupa ace'a in tota abominabilitatea sa. Anume, odata s'ou facutu de mîntiuna, că nu si-au tîenutu mandatulu de la Farcasia, precum dechiarasse pentru ori-ce eventualitate, si astfelu au lassatu in tina pre Dlu Alexandru Nutiu, carele osteniase si pentru alegerea Dsale (la Farcasia). A dou'a, venindu la Homorodulu-de-josu, au provocatu pre Dlu plebanu Fr. P y r k e r, sê primesca candidatur'a la Homorode, in loculu D sale, ce potu sdeverfi cu DSA si altii, cari au fostu presentii. A trei-a ispravá, mai minunata si totu odata mai diplomatia decâtu tote a fostu de la dea cá, ajungundu a casa se puse pre tripodá si scriese carte mistica in forma de oraculu la notariulu d'in Homorodulu-de-josu, si alt'a, mai lamurita, dar' s n b mai mare r o s a, la celu d'in Homorodulu-de-midiu-locu, că la nou'a allegere (in loculu Dsale) se lucre d'in respoteri pentru Galgoczy Pista, stangaciulu, dar' sê lucre in secretu si nu cum-va sê spuna popii d'in Homorodele romanesci (adeca mie), cã li-ar fi scriu despre allegeri, că sê nu se nadaesca. E bine! asta fapta nationala, numai ce nu o va negá. Verbu volant, scripta manent! . . . Se intielegu de sine, că partidei drepte inca nu i-a fostu ertatu c sci, că Dsa lucrea in interesulu stangei, că-ci atunci nu mai poté sîedé pre doue scaune. De cum-va DSA nu ar' fi fostu omulu misticismului, si mi-ar fi spusu mie, că interesele private alle D. sale (că-ci altele nu au potute fi) adueu cu cine, că in loculu D sale sê se allega Galgoczy Pista, apoi pote cá asiú fi avutu inca atát'a respectu (care de altminte nu l'g meritatu neci candu) pentru DSA, de m'asiú fi retrásu, rpe a-i implint dorulu, la neutralitates mea de mai insinte. Venindu-mi inse pre neascopate la cunoscința, cum-cá cu fatiarnic'a lui Iuda, luers intr'acunoscu, nu in contra mea, ci in contra interesului nationalu, am cugetatu intru mine: cum odata ce va trage dunga preste tendintiele S (atanesci de cameleonu! Dictum, factum. Cu trei, dar' numai cu trei élie insinte de allegera, facui de scirs allegatoriloru romani (Slovabilora ba), cum-cá in loculu Dsale sum gat'a a primî monstulu de membru la comitetulu cottensu. Poporulu primî dechiaratiunea mea cu bucuria, precum s'a potutu convinge si DSA d'in eclatantulu rezultatu, ma cei mai multi-mi-au imputatu, pentru ce nu li-am spusu acést'a la allegerea prima, că-ce m'aru fi allesu atunci.

Intre aceste D. comitele supremu se dechiará inaintea Dlui St. că i pare forte reu, cum-cá D. Archidiaconu de Caréi, Toma S i e r b a n u, nu e allesu nicaiurea, si cá bine aru fi, de s'ar poté allegere unde-va iz cerculu pretorialu alu Dlui St., in care erau in ajauu trei allegeri noue. Dsa se puse numai de cătu pro sania si allergá la Homorode, spre a mediuloci aci (unde, ut figura docuit, erá secu.a allegerea mea) si nu intr'altu locu, unde s'au allesu siovabi, allegerea Dlui Sierbanu. Canda mergeamu la olalta d'in Homorodulu-de-josu, unde conveniseramu, eu cugetámu, că Dsa vine in interesulu lui Galgoczy Pista, că-ci despre a p a t r ' a variatiune cu Archid. de Caréi nu scieámu nemica; dar' luandu-lu la intrebare, Dsa est pre facia cu numele Dlui T. Sierbanu, si eu numai decâtu combinaiu si combinatiunea mea a fostu forte nimerita, cum-cá adeca Dsa la dorint'a comitetului supremu voiesce a mediuloci allegerea Archidiaconului T. Sierbanu; candu inse i spuseiu acést'a,

Dsa se estrani si se sprefaceá chiaru a fi superatu pentru astfelu de a u s p i c i u n a r e (! lapedandu-se, cá S. Petru de Cristosu. Rolulu de prefacere, ca totu-de-a-un'a, lu jocá de minune Sciu si aceea, si potu spune si dsale, cá Dlu comite supremu i-a reprobatu fap't'a, cá adeca au starutu pentru allegerea Dlui T. Sierbanu chiaru la Homorode (unde nu a reesitu), si nu aiurea; că-ci nu destinasse cerculu electoralu pontru dînsulu. — De altminte si-pote aduce aminte bine si despre ace'a, cum-cá eu i-amu dechiaratu, cá facia cu person'a Dlui Sierbanu bucurosu m'asiú fi retrásu, dacă m'ar' fi insciintiatu incai cu 2—3 díle mai nainte, adeca pana a nu me fi dechiaratu cátra poporulu allegatoriu, cá voiu primî mandatulu; cá acum inse e tardíu, că-ci poporulu e pregatitu pentru allegerea mea, cá de asiú repasi, aru dice cá l'am amagitu, si s'ar afli iusielatu (sic!) prin mine in momintele ultime, — astfelu apoi s'ar poté intemplá sê reasa spanulu dominalu I. Sziver, care inca se bateá dupa ace'a, etc. Preste aceste cunoscundu d'in cele premisse fatiarnic'a Dlui St. spunu dreptu, că nu i mai credeamu nemica. Capacitările mele au sunstu in ventu; Dsa nu au voitu a se lassá de scopulu, ce-lu aveá, si acelu-a erá trentirea mea; cá-ci eu treceamu inaintea magiariloru de m a g i a r o f a g u, si dsa prin trentirea mea au calculatu a se consolidá in grat'á stapaniloru. Eca cătu de minunatu se potu gaci une-ori si tendintiele secrete!

Cá la allegeri s'a opintitu d'in respoteri si au terrorisatu cu tota puterea pretoriala pentru caderea mea, nu nega de locu, că-ci neci nu pote. Cu tote acestea eu am reesitu cu 136 d'in 150 voturi, si Dsa cu celle 4 voturi, cari le-ou storsu de la nesce ovrei, ca de a-buna-sema oblegati dsale d'in tempii promersi, nu au facutu pre mare onore Venerandului Archidiaconu de Caréi. — Nu voiescu a ostentatiunea onoratului publicu cetitoriu cu descrierea portarei Dlui St. cătu se pote de dure sub decursulu allegeri, cum adeca s'a cercatu cu presiedintele si cu preotii romani, hitrindu-se cu puterea-i „szolgabiresca“ in intielesulu etimologicu alu cuventului, că-ci a fostu destulu de lunga descrierea precedentieloru.

Sê ne intorcemu la analisarea bursucáriloru dsale!

Me intreba, cá nu poté sê abdica d'in altu locu, si nu de la Homorode (sîndu cá fusese allesu in trei locuri). Ba poté, diu, că-ci dea pote forte multe, pana si a-si calcá cuventulu datu, precum s'a demonstratu mai susu. — Dfice mai incolo, cá la allegerea prima eu am cadíutu, avendu numai 5 voturi. Aci in bursucarea dsale se facu chiaru poetu; dar' lu rogu sê nu visedié! Cum pote cine-va sê cada la o allegere, candu neci nu se candida? Dsa au sciutu bine, cá eu nu m'am candidat la allegerea prima, si pentru ace'a m'au imbiatu si indemnatu, cá sê primescu candidatur'a la allegerea a dou'a in loculu dsale, si candu m'au imbiatu, nu au avutu neci o temere, cá dora facia cu mine se va allegere vre unu siovabu. Numai acum in bursucarea dsale potu face acést'a scornitura. — Cá reputatiunea mea facia cu ce'a a Dlui Archidiaconu de Caréi, in multe privatie, e chiaru nulla, nu sum ambitiosu d'a nu recunoscu; dar' eu si fara acea reputatiune pre bine potu remané cine sum, si preste voi'a Dlui St. potu fi chiaru si membru la comitetulu comitatensu, intocma cá dea, séu cá ori-caré altulu. Apoi reputatiunea mea, multa, putiena, cãta o om, neci mi-au facutu Dsa, neci este harnicu a mi-o stricá. Éra stim'a, despre care inca face comparatiune, nu am cauza de felu a me cai, cá nu asiú avé; dar' eu nu pretindu mai multu, decâtu meritediu. In astfelu de arrogtia lasu sê escelledie dsa si de aci innainte, cătu i-va placé. — Freem se vede, se supera forte si pentru aceea, cá amu dînu, cá este cu slabitiuni omenesci. Dar' en dechida-si ochii (cadentia slaba la „bata-ti gur'a“) si cetesca, ce en am scriu, cum-cá slabitiuni de aceste sunt comune totoruru omeniloru, ceea ce de altminte scie si recunosce tota lumea, afara de dsa. Apoi de nu-i plase, cá si dsa este cu slabitiuni omenesci (d'ntre eari i-am demonstratu mai susu o gramadiora si eu), placa e se prinde de capu cu mam'a natura, cá pentru dragulu dsale nu facu exceptiune. De altminte dacă voiesce a-si arrogá acést'a, de cátra mine fia si fara slabitiuni omenesci, numai de i-va crede cine-va. — Cá dsa se supera, pentru cá i-am sdsu la indoiela nationalismulu: eu me bucuru . . . ; cine scie? dora eu totu-si me voiu fi iusielatu! . . . De ar fi asié! — Dice inse, séu esu la lumina cu faptele Dsalle antinationala. Sê me ierte, dacă asta-datu nu sum aplectatu a-i face acestu s i e r b i t i u (sic!) mai pre largu, decâtu i-lu facui in cele premisse. Neci cá afu de lipsa, pentru cá si dsa trebuie sê sce bine, cum cá, pentru ca cine-va sê aiba reputatiune de r o m a n u b u n u, nu e de ajunsu numai cá sê nu comitta fapte antinationali, ci si se nu intermita séu neglége celle nationali. Scriptur'a dice, ce Dsa inca pote scí despre celu ce nu e neci rece neci caldu. Mai am inca a adauge aci numai atát'a cá, dîcundu eu cá dsa ar fi romanu bunu, de nu aru fi altu neamu pre lume a fara de romani, n'am intielesu, cá dore ar fi magiaru bunu, — nu, ci chiaru d'in contra am sustienutu, cá si magiaru bunu, — numai atunci ar fi, dacă nu ar fi pre lume altu neamu; dar' nefindu asié, dsa remane simplaminte omulu interesulu egoisticu. Passagiele d'in urma inse nu sciu d'in ce cauza, le-a stersu d'in scrisorea mea dlu Redactoru, — dar' cá am scriu asié, fia-mi marturia! — De ridiculos'a amenintiare, cá va implé foiele, nu numai alle diurnaleloru, ci

si alle fauráriloru, sê nu cređa cá me infricosiediú neci de cătu; mai amenintiatu-m'au dsa in o epistola, ce mi-au scriu-o m a g i a r e s e e, nu sciu cá sê fia mai cu forfoiu, séu cá sê o intielegu mai bine (?), si neci unu pèru d'in capu nu mi-s'a mscatu de fric'a dsale, ma totu lucrulu nu lu-am tîenutu demnu neci barem de unu respunsu, — si asta-di cređu, cá i-aru fi chiaru rusine de acelu fetu pripitu alu dsale si originale in felulu seu. De altminte, cá sê nu se pre incređa, pentru cá aré asié multa „sare“, i-dechiaru, cá in foile diurnaleloru stau la dispusitiunea dsale, dar' la clevevirile d'in fauraria de predilectiune, sê me erte, dacă nu lu-voiu poté urmá.

In urma si acea se pare a-i derogá, cá am dîsu, cum-cá fostu reale-ú prin intrepunerea romaniloru, dice, cá ar' fi fostu bine, sê deslucescu lucrulu cum stá. Chiaru asié am facutu spre servirea dsale, numai cătu D. St. nu vre sê intielega. Am dîsu adeca, cá mergendu membrii romani (intre cari dsa nu au fostu) la comitele supremu, spre a cere, cá sê se allega resp. candideze si officiali comitatensu romani, si prefectulu ne-a provocatu, sê-i recomandámu pre respectivii intru una lista. Acést'a, d'in comisiunea cellorualti membri de comitetu romani, cari sosiera pre atunci, o-am facutu cu D. Gavrilu L a z a r u, recomandandu-lu si pre D. St. spre candidare de jude administrativu séu orfanalu in Tíer'a-Oasiului. E dreptu, cá nu au cadíutu la genunchii nimerui, incai la romani nu, — dar' ace'a inca e verosimilu, cá de nu ar' fi intratu in list'a substernuta Comitetului supremu prin mine si prin D. G. Lazaru, adi cu greu ar' fi jude singulariu allu Tíerei-Oasiului; va fi scriindu adeca (că-ci si altii sciu), cá nu pentru acestu postu s'a fostu insinuat la comitele supremu; cum-cá inse nu a primitu acea candidatura numai a dou'a dí la rogarea mai multor-u, precum se falesce, sê me erte pre mine a-mi esprime indoiel'a, si a-lu rogá, sê-mi spuna, dacă pote, c á t i i n s i s i c i n e l'au rogatu? Eu unulu sciu, cá nu l'am rogatu, sciu inse atát'a, cá i-am spusu, cum-cá l'am recomandat (in lista) pentru acea candidatura, si dsa cu bucuria mi-a spusu, cá e bine. — Dfice cá erá peccatu a smlá cu rogári dupa dsa. Intru acést'a consentiescu depinu, de cum-va adeca aieve va fi comisu cine-va acestu peccatu.

Mai am inca de observatu putiene la pasagiulu d'in urma alu bursucáriloru dsale, unde adeca cise, cá Stanu nu joca dupa tote cord'a si nu se pote inverti dupa degetu la toti pasii, cá-ci Stanu nu cere sare (miate!) imprumutu de la nime. Pre de susu se indura a privi! Dar', pentru Ddieu mai slabesce d'in inganfarea acea fara parecchia, incai fr. colonelc diurnaleloru; cá-ci aici nu vorbesci cá pretoru. Atát'a lauda propria ba sê mai vedi! Rogu-te, cine, pre ce corda te-a invitat a joacă, séu cine a voitu a te inverti dupa degetu? Eu unulu nu sciu sê-ti fia datu cine-va vre odata pre aici o asié mare ponderositate, pre cum ti-o arrogí; sciu inse atát'a, cá facia cu causele nationali te porti de comunu cu idiferentia si cá ti-place a sîedé cam pre doue scaune; dar' pentru ace'a nime nu si-a spartu capulu de dorulu dtale. Apoi „sare“ de la vecini, diu ai cerutu si vei cere, de vei traí, si de aci innainte, si dta si altulu, ori-cine; cá-ci omenii se indemnna si se imprumata unii pre altii, — si si aceea e una slabitiune omenesca de dupa care se dice: „nemo sibi satis.“ De cum-va inse dta, fara a face causá comuna cu cei-a-lalti romani d'in comitatu, vei lucrá, precum lasi a se presupune, in interesulu nationalu pre cătu toti cei-a-lalti, cari si-imprumata „sare“ unulu de la altulu, noi „imprumatori“ vamu recunosce, cá dta esti unu gigante si noi toti pitici, ne vomu inchiná dtale cu bucuria mare forte, si ti-vomu gratulá pana la Donatu! Pana atunci inse ierta-ne si pre noi cei mai mici, sê nu te cautómu in regiuni asié inalte, si sê mai asteptámu si cáte una fapta; cá-ci terrenu si modru ai de ajunsu, apoi legea adusa in cestiunea nationalitatiloru, de-si are bariere strimte, ti-stá spre ajutoriu Pentru acum destulu!

Homorode, 30. Martisioru 1872.

Georgiu Marchisiu.

VARIETATI.

(† Necrologu.) Franciscu de Lemeni, proprietariu in Fodor'a Ung., cu anima doiosa anuncia, cum-cá bunulu seu consangenu si amicu I o a n e B o b u, de copalnicu-monasturu, direttore de cancelaria pensionatu alu fostului tribunalu ces. reg. provinciale d'in Sabinu a repausatu in Domnulu in 7. a l. c. ser'a la 6 ore in Clusiu, in etate de 72 ani. Repausatulu, carele a fostu consangenu de aproape alu nemoritoriuului Episcopu Ioane Bobu, a functionatu in servitiu de statu in tempu indelungatu; erá unu officialu zelosu de unu caracteru nepatatu, unu omu cu anima blanda si nobile; cá amplotiatu si-a petrecutu partea cea mai mare a vietiei sale in Clusiu, unde a fostu pretiuitu de toti in tote clasele societatei. Immormentarea dupa ritulu gr. cat. au fostu in 9. aprile a. c. st. n. Fia-i tierin'a usiora!

(S u p e r s t i t i u n e.) Ap'a pasciloru si-are insemnetatea sa superstitiosa de la cultulu dînei germaniloru vechi, Ostara, séu Venerea sasoniloru betrani. In noptea acelei serbatori, verginele si-spaláu faci'a in isvorulu sacratu dînei, pentru cá sê remana fromose, si acést'a o faceau

in tacere, ca-ci la d'in contra disparea efectulu farmecatoriu. Superstitiunea se reduce la sorginti fisici. S'a observatu, adeca, adesse ori, ca ap'a adunata in marte, candu e-vaporeza pamentulu, are poterea de a resiste putreduni.

*(Sinceritate ungueresca rara.) Deputatul Dobria, in discursulu seu d'in 10. aprile, tie-nutu in camer'a reprezentantiloru Ungariei, a dissu, ca natiunea magiara sta intre Scilla si Caribdea; Scilla e „Necrederea“ si Caribdea e „Nedreptatea“ ce nutrescu unguirii facia de nationalitate nemagiara d'in Ungaria.

*(Sinodu provinciale.) Pr. SS. Archiepulu si Metropolitulu de Alb-Iulia avuse intentiunea d'a convocati inca in annulu tr. sinodulu provinciale, dar' SS. LL. Eppii Sufragani de Oradea-Mare si Logosiu sub felurite preteste de indispusetiune, firesce trupesca, de multe agende diecesane, lucruri incurcate seminariali, gimnasiali, ha d'intr'o parte dora chiaru si de occupatiuni politice, etc. au declinat invitatiunea pentru acellu annu, pana in fine Metropolitulu i provocati a se dechiarati in privintia timpului, care li-ar' veni mai bine la socotela.

*(In Australia) loculu minuniloru pentru europeni, unde canii sunt muti, corbii albi si unde arborii tomn'a in locu de a-si da josu frunzile si-dau cocea, s'a observatu de catra nisce invetiati englesii calstoriti acolo cu scopuri scientifice, unu fenomenu, care si loru li-a parutu adeverata minune, dupa cum lu descriu in revist'a Rev.

North. Au observatu anume unu felu de plante cari vorbescu precum spunu ei. Acestea inalte de trei metri si vegeteza parchelu in distantia de duoi metri un'a de alt'a au o durata de unu anu si simtiescu. Eta de unde se dicu aceste: demineti'a s'aude in virfulu plantei unu felu de cartiaitura si care nu e de catu unu felu de graiu, ca-ci le serva spre a-si comunica sentimentele. Celu de demanetia serva de signalu ca se-si redice parchiele de-odata frundiele in susu, er' celu de sera se le lasa de odata josu, cum facu [spre sera.] Anglesii au imitatu sunetulu loru in modu artificialu si rezultatulu a fostu, ca la elu ambele silasan si redicau frundiele. La tota intemplantia casulu despre care ne vorbesce acea revista este remarcabilu. Selbateteci adora acele plante si nu le atingu in vietia loru. Pre cele vestegite in cursulu verei le ingropa cu pomba si le jalescu.

*(Pentru a-si face cineva) o mica idea despre distribuirea justitiei in Rusia, reproducemu aci urmatorulu faptu: Pre la finele lui Decembrie espiratu Curtea cu Jurati d'in Muromie, aproape de Moscov'a declarati cu totulu inocenta pre o tieranca de 16 anni, care a avutu slabiciunea de a assassina pre consociulu seu. Eca argumentelo pre cari s'au basatu acestu Juriu pentru a declarati inocenta pre acea tieranca: „Acestu faptu nu se pote considera de catu ca unu simplu actu de a perare fortia ta, fiindu ca accusat'a, persona juna si frumoasa, a fostu constrinsa de parinti se se casatorescu cu unu barbatu betranu si forte uritu“

*(Statistica de Diuarie.) Dupa o foia americana in statulu New-York se tiparescu si distribue pre anu 492,770,868 esemplarie, in Pennsylvania se tiparescu 233,380,532 esemplare, in Massachusetts 107,691,953, in Illinois 102,686,204, in Ohio 93,592,343, si in fine California, in care se tiparescu pre anu 45,869,408 copte de dinarie.

Sciri electrice.

Florentia, 10. aprile. Una gruppa mai bine de 30 deputati d'in centru a dechiaratu ministrulu de finantie, Sell'a, ca daca la schimbarea cabinetulu voru veni in combinatiune barbati d'in partid'a dreapta, ei numai decatu voru trece in castrele oppositiunei.

Londona, 10. aprile. Diariulu „Mornig Post“ crede, ca intre Italia si Germania nu s'a subscrisu nici unu felu de documentu. prin care ambele poteri s'ar' obligati formalu spre una actiune comuna.

Bucuresci, 10. aprile. Se dice, ca curtile juratiloru voru inceta de a mai esiste pentru aceta s'ar' fi escatu una mare turburaru intre tote clasele poporulu, ce'a ce nu sunt semne bune.

Zagabria, 10. aprile. Cercurile electorale croate se impartu in modu arbitrariu si locurile noue de alegere se statorescu astfel, incatu alegatorii nationali pentru departarea pre mare potu fi impededati de la alegere.

Belgradu, 10. aprile. Diariulu „Iedinstvo“ dice, ca causa starei nemultumite a slaviloru d'in Austria jace in actiunea loru nesolidaria. Ei aru trebui se invetie de la nemti si unguri a lucra in solidaritate si atunci victoria va fi segura si statulu consolidatu.

Belgradu, 11. aprile. Diariulu „Iedinstvo“ anuncia, ca turcii Bosniei sunt chiamati sub arme; la Zwornik se spezeza una multime de tunuri si munitiune.

Belgradu, 11. aprile. Dupa una scire positiva Port'a concentreza militia la Sienitia si Svornicu, langa confiniulu Serbiei. Commandantele generalu a si sositu in Svornicu.

Londona, 11. aprile. In camer'a de susu Carolu of Granville disse la una intrebare a lordulu Stanhopes: Francia voiesce se introduca una astu-feliu de regulare a sistemulu de passaporte, prin care se va evita perderea de tempu si de bani. Elu spera, ca aceta regalare va reesi spre indestulirea Angliei, si si-esprime multumirea in privintia acestui documentu de intentiuni binevoitoare ale Francei facia de Anglia.

Vasingtonu, 11. aprile. Peters presinta in camer'a reprezentantiloru urmatori'a resolutiune: Membrii comisiunii americane dechiaru, ca cestiunea privitoria la desdaunarea indirecta se va aplanati pre calle pacifica, dreptu-ace'a ea e a se privi de resoluta; resolutiunea se tramise unui comitetu.

Breslau, 12. aprile. Se aude cu securitate, ca dupa scoterea iesutiloru d'in marele ducatu Posen va urma scoterea calugeriloru si apoi a totoruru aceluor preuti seculari, cari nu sunt suditi prussiani.

Propriet., edit. si red. respundiet.: ALES. ROMANU.

Singurul deposit de inventiuni noue in Austria.

Admonitiune. Pasta Pampadour, care este adusa in comertu prin mine si carea, prin efectulu ei, scuteste a marelui timpulu celu mai scurta, una aprobare generala, se falsifica de unu tempu incoace de mai multe firme, dreptu-ace'a incunoscutiunea pre oratoriu publicu, ca adverat'a si original'a pasta pentru facia numai in depositulu subscrisului se pote afla curati. Asteta pasta servesce spre a curati facia de ori-ce pete, cozi, pecingine, adeca spre conservarea, infumantarea si intarirea tipulu. 1 sticluta d. 50 cr.

Tote sunt cu potentia! Cine ar fi credintu mai inanta, ca se va invanta unu mediuocu spre a curati ochii la trecerea firului prin urechile acului: prin unu instrumentu simp'u si ingeniosu a incecut, ca ochii cei mai slabi, chiaru si in inseratu, se pota infira in celu mai subtile acu fara multa incoardare, si aceti instrumentu, d'impreuna cu instructiunea, costa numai 25. cr., sorta mica 4 cr.

Pravu brilliantinu, este unu felu de pravu neu inventatu de metalu, compozu chimicu, care corespunde pre deplinu numelu ei si a datu. Unu obiectu de metalu pretiosu sau nepretiosu, care are pete urite, inechibile si necurabile, trebesce stersu usoru cu acestu pravu si indata primuscu facia brillanta. Acestu pravu curati si polizea obiectulu cu una sticluta surprindetoria. 1 sticluta, d'impreuna cu avizare, 25 cr.

Compositiune de politu. Unu mediu-locu nepretiosu, cu care se cine, cu cea mai mare usuretate si fara nici una ostensela, si-pote polii frumosele mobile inechibile si intunecate, si alte lucruri de casa. Una sticluta, d'impreuna cu avizare, a de ajunsu pentru una gamitura intraga de mobile, costa 60 cr.

Globu de curatu argintulu, este unu mediu-locu escelente spre a face se luccasa ca si candu aru fi noue, tote obiectele de metalu devalute intunecate (forbe), este neaparatu de trebuinta pentru argintari si aurari. 1 bucatu 4 cr.

Pravulu de argintulu face forte a-dese-ori servitio escelente: aceta a argintulu in cate-va minute ori-ce metalu pentru tempu indelungatu si se recomanda cu descabire pentru obiectele plasele cu argintu, cari s'au schimbatu colora. Obiectele de pasofon se pota prefoca in argintu. 1 pachetu 25 cr.

Unu regulatoru pentru ori-ce felu de orologin este orologulu de aere cu unu regulam, si este forte de recomandat la-caru omu, de-ora-ce dupa acestu orologin, in adverat siguru, se pota indrepti toate orologele mecanice. 1 bucatu fina 25 cr.

Leacate americane patentate de asigurantia, au una constructiune minunata si sunt sigure facia cu ori-ce felu de infractiune. 1 bucatu, sorta mica, 30, 40, 50 cr.; 1 bucatu, sorta mare, 70, 90 cr. pana la 1 fl.; 1 bucatu mare cu dote chisio 1 fl., 1 bucatu pentru tasce (taslate) de voiajulu 25, 40 pana la 50 cr.

Viesu escelente, amestecat cu camelien, da unu lustru ca de lacu si face polu tramicu. 1 sticluta (de unu fontu) 30 cr.

Sentirena pitoreloru de umedela este de recomandat faciaru omu spre conservarea sanetii. Prin intrebuintarea escelentei appretive (una materia de instru) Metzger-Jans, carea moia polu si o face impenetrabile, incatu moe dupa cea mai lunga amblare cu calindii prin apa nu se sente umedela si am-felulu corespunde scopulu in cea mai mare mesura. 1 butlica a 60 cr.

Cerusele cu masina ofera unu mare avantaju, ele curati pre omu de molost'a acutiere si sunt ascurate contra ruperii verifulu. 1 bucatu in lemnu 10 cr., in osu 15 cr.; 1 bucatu d'impreuna cu tou de pena si cutu 90 cr., 1 impletu a capetei, de ajunsu trei lune, 10 cr., 1 bucatu gummi de rasu pentru cerusa si tinta 5 cr.

Inelle pentru ochiulu de gaina, facute d'in lana de Angor'a. Una d'uzina 25 cr.

Pravu de spalatu. Prin intrebuintarea acestui pravu la spalatu se curta tempu, lucru si bani. Celu mai mare avantaju este lusa, ca se curta rufele mai multa ca prin ori-care altu mediu-locu. Unu pachetu de unu fontu 20 cr.

Tinta magica (farmecatoria) se pote intrebuinta in gluma si seriosu. Una epistola scrisa cu aceta tinta ramane chiaru si pentru ochiulu celu mai aguru unu secretu siguru; numai acelu-a se pote curti, care postede avizare si explicatiunile recente. 1 sticluta 20 cr.

Mediu-locu practicu pentru a scuti pantalonii, in tempu plinosu, de intinare si murdaria. 1 parchia 5 cr.

Celu mai non pravu pentru rugina, garantatu, mediu-locu spre a delutari ori-ce pala de rugina d'in padia, masea si d'in ori-ce felu de materia (stofa) fara exceptiune, precum si d'in obiecte de acielu si de fera. Unu pachetu 35 cr.

Lustru (lacu) de pele englesu, prin care ori-ce specie de pele capota una elasticitate si unu lustru frumos ca oglinda. 1 bucatu mica 25 cr., mare 45 cr.

Cleu liquidu, este mediu-loculu celu mai neapertu de trebuinta in ori-ce casa, de-ora-ce cu ajutorulu lui pote face cine-va singuru diferitele reparature, se se invoca in casa; acestu cleu tinea anu intregi si se pote intrebuinta in stare rece. — Una butlica mare 20 cr.

Imbracaminte de patu, fara mirosu si nepenetrabile spre a impiedea strabateru adului; se intrebuinta la copii, bolnavi si femei lense (chendele, pre patulu de nasceru.) 1 bucatu 90 cr., fl. 1, 20, 1, 50, 1, 70.

Eteru de usure saparina e. r. priv. delutaru in cate-va minute tote petele de ori-ce nime si de pre ori-ce felu de materia, fara exceptiune. Acestu non productu intracu prin efectulu seu tote fabricatele de aceta natura, de-ora-ce nu vatemu nice chiaru cea mai fina colora si uca indata, f. r. a lae mirosu. Este de recomandat cu osebire si pentru curatirea mansuetiloru. 1 butlica, d'impreuna cu avizare 40 cr.

Cimentu (lutu) universalu de Parisu servesce spre a impreuna cu numai sticla, porcelanu, petre, spuma, lemnu, etc. astu incatu sa nu se mai desfacu, si spre a impreuna chieru lucruri diferite d. e. lemnu cu metalu, sticla cu porcelanu etc. astu incatu se devina unu corp. 1 pachetu de acestu mediu neapertu in ori-ce casa numai 40 cr. — Acela-si cimentu in stare liquidu, forte apornicu, 1 butlica 30 cr.

Perte de dinti electrice, prin cari se pota conservati dintii curati, albi, sanetosi si fara mirosu, fara a intrebuinta pasta de dinti sau alte medicamente, si numai cu apa curata. Spre a pota ave mare trecere, pretulu nnei bucati s'a flocatu numai la 60 cr.

Maree de siglatu epistole, cari pentru comoditate, eficientetate si pentru incalzarea cea sigura sunt de a se preferi oblateloru si caru rufu, in calitate forte fina, cu firma, insigle, nime sau monogramu dupa placu. 500 bucati fl. 1, 30, 1000 bucati fl. 1, 60.

Oleulu de nuc este celu mai bunu pentru a tinea penitu in stare recenta si pentru a da perulu suru seu describu coloru inchisa; tote preparatele chimice sunt stricatiose. Me senti onoratu a pota incunoscutiunea pre onoratu publicu, ca posedu unu depositu de oleu de nuc nefalsificatu, propozu si depia rafinata. Una butlica, mica 25 cr., mare 45 cr.

Nocele masine de a prinde pucei se pota capati, 1 bucatu 20 cr.

Pene regulatorie, cari se pota indrepti dupa ori-care mana si ori-ce papiru, astu incatu cu un'a si aceta-si pene se pota face trasurile cele mai fine, precum si cele mai guse caligrafice. 12 bucati 24 cr.

Otrava patentata pentru stirpirea totoruru sioreciloru, ciotianiloru, nevusticeloru, soboliloru. Vendiarea este garantata. 1 cutia mare de tinichea 1 fl. r. a.

Mediu-locu radicalu spre a stirpi ochii de gaina celu multu in optu dille, fara a li se mai vede urma. Acestu mediu de non adatu intrece pre tota de pana acum'a si de aceta se vinde pre garantia. — 1 sticluta, d'impreuna cu espi catiunile recente, 40 cr.

Singurul depositu in Austria de oleu de Arafia nefalsificatu, care contine miraculosu efectu, de a slunga dorera de capu, d'interi-poles capulu si nervii, si astu-felulu a promove cresceru perulu si a-lu pu forte scurta, chiaru si in locuri pesinge; elu delutaru chiaru si rufu, ce-a ce se formeza pre capu. Cu medicamentu se intrebuinta acestu oleu la striviri, scuritari, frunture de neambur, reama, sprinderi, etc. Mai pre largu in descrieriu aceta. 1 butlica 1 fl.

Pasta de pele cu causineu pentru a scuti peles de stricatiune; de recomandat cu osebire pentru hamuri de cal, etc. Una cutia de tinichea 60 cr.

Cea mai buna pasta pentru brieu. Prin aceta pasta se curta acutirea brieulu. 1 sticluta 15 cr.

Neaparatu de trebuinta pentru veri-ce casa sunt noui ascutitori patentati, cu cari poti acuti intr'o minute, cu multa usuretate si fara nici una ostensela, tote instrumentele de talata, precum: forfeca, cutita, etc. 1 bucatu numai 30 cr.

Ap'a cea mai buna vienesa pentru stirpirea peteloru, sticla 10 cr.

Encrivoir. Acestu a scote intr'un momentu d'in rufe sau d'in alte specie de stofe tote petele de tinta, recente, sau vechie. 1 butlica 25 cr.

Tota ce e nevedutu devine vedutu! prin nouele microscopu de posumariu, cari maroscu sa-ce obiectu de 10—20, —30 pana la 100 de ori, astu incatu se pota vede chiaru si animalele d'in apa curata de beutu, si aceta microscopu se pota intrebuinta in forte multe chipuri, d. e. candu cine-va campora farina, fructe, legume, la lucruri de tinichea, la analizari si scuritari naturala, etc. 1 bucatu cr. 40, 60, 80, fl. 1, 1, 20, 1, 50.

Marte totoruru insecteloru moleste! prin aceta de non inventata, carea omora tote insectele. Aceta are calitate unu normal de a sterpi curundu tote insectele, cu ea scutescu de la incalzarea loru; de a se intrebuinta contra stelnitiloru, riei, molitoru, puresiloru etc. 1 butlica mare 30 cr.

Masina practica de astupare. Prin aceta masina se pote astupa ori-ce butlica lute si hermetice. 1 bucatu 50 cr. 1 bucatu sorta forte fina pentru fabricu fl. 1, 20.

Masina englesu de destupare cu apesare de levatoru (drugu) Cu astu-felulu de masina chiaru si unu capitu pota, fara incoardare a potieroru, a desfundati buteli'a cea mai tare astupata. 1 bucatu fl. 1.

Mantele de plona d'in materia tramicu si nepenetrabile de apa, fara a fi cusute; productu englesu. Mantau aceta a astu-felulu facuta, incatu se pote portu si in tempulu celu mai frumosu, de-ora-ce pre latarea a dou'a semena cu celu mai frumosu pardeulu (paletoru.) 1 bucatu, de 42 policarie de lungu, costa fl. 10, 50, toti cei-a-lalti duoi policarii urmatoru on 1 fl. mai multu. Onorab. publicu este rogatu a nu schimbati acestu fabricatu cu cele d'in tiers.

Unu cummancu inv. d'acatu depele indusetriale a onor. mel. munteni d'in provinciu ofera avizare populu d'in anulu 1869. 19,000 si d'in anulu 1870: 31,800 espediat. facite de subscrisulu. La acestu numertu nu se urca nice unu d'acatu armole de acelu.

Patru ce nu amu-vremu a d'in firmele fabricatoru si inspectore sa se compoziere de a mas. invitu pre onor. munteni d'acatu spirtu: A. Friedmann in Vico-Praterstrasse Nr. 26. Ten ce nu va contenti onor. munteni, sau sa primi indreptu, nu se va schimbati cu alta firma, nu documentu depe cea mai sticla soliditate.

Admonitiune. De-ora-ce numitiu articli se si falsifica, atragu atentiunea onorab. publicu, ca numai in depositulu subscrisulu se pota afla curati.

List'a pretiuriloru totoruru obiecteloru, ce se afla in depositu, se da gratis.

Totu-una-data facu atenti pre onorab. locuitori d'in provincia a supr'a departementulu meu de comisiune, este uniculu in felulu acestu-a, care esecuta iute si eftinu ori-ce comisiumi, in ori-ce privintia, este deci de recomandat la numerose comandari.

A. FRIEDMANN in Vien'a, Praterstrasse Nr. 26.